

Daltonbeleidsplan 2017

Daltonschool de Horst

Glazeniershorst 402
Tel: 055-5337258
7328 TK Apeldoorn
E-mail: horst@leerplein055.nl
Website: www.dehorst-apeldoorn.nl
Twitter: @DeHorst_Dalton

Inhoud

1. Inleiding.....	4
2. Voor wie is dit document geschreven	5
3. Relatie met andere beleidsterreinen	6
Het schoolplan.....	6
De schoolwiki	6
Overige plannen: formatieplan en zorgplan	6
4. Waarom Daltononderwijs.....	7
De pijlers	7
Rollen waarop de school voorbereidt.....	8
Hier staan we voor:.....	8
Kenmerken van onze school in trefwoorden	9
De leerkracht	10
Het team.....	10
Ouders	10
5. Kanjertraining	11
Kanjerttraining als basis van ons Daltononderwijs	11
6. De doorgaande lijn en organisatie	12
Dagkleuren	12
Peuters-kleuters en VVE	12
Groep 1 t/m 3	12
Groep 4 t/m 8	13
Registratiebord	13
Dagritmepakket en taken.....	13
Kleuters: Dagritmepakket en planbord.....	13
Groep 3: Dagritmepakket en bordplanning.....	14
Groep 3: dagtaak.....	14
Groep 4 t/m 8: weektaak.....	14
Symbolen	14
De Taak (weektaak)	15
Tijd zelfstandig werken	16
Taakperiode	16
Inhoud van de taak: maatwerk, differentiatie.....	17
Samenwerken in de taak	17
Planning en notatie.....	17
Reflectie	18
Lay-out	19
7. (Zelf-)correctie	20
Kind of leerkracht.....	20
“Corrigeren moet je leren”.....	20
8. Keuzewerk	21
Organisatie	21
9. Uitgestelde aandacht.....	22
Eerst je maatje	22
Kinderen werken zelfstandig.....	23
Symbolen en hulp in de periode van uitgestelde aandacht:	23

10. Samenwerken	24
Samenwerken/samen werken.....	24
Voorbeelden van vormen van samenwerking:	25
Coöperatief leren	25
Leerlingenraad	26
11. Materialen	27
12. Werkplekken.....	28
Vorbereiding bij de kleuters	28
Werkhoeken	28
De hal.....	28
Belangrijkste werkafpraak.....	28
13. Zorg voor de klas, school en schoolomgeving	29
Klusjesbord.....	29
Dagritme.....	29
Hulpjes / klassendienst.....	29
In de school.....	29
Om de school	29
14. Informatie en rapportage	30
Informatie Daltononderwijs vanuit de kinderen	30
15. Ontwikkelingen	31
Op onderwijsinhoudelijk gebied:	31
Op scholingsgebied	31
16. Bijlagen	32

---

1. Inleiding

Voor u ligt het Daltonbeleidsplan van Daltonschool de Horst. In dit plan staat beschreven hoe we vanuit de Daltonvisie ons dagelijkse onderwijs vorm geven. Het geeft praktische invulling aan de waarden waarmee het team, kinderen en ouders van de Horst zich verbonden voelen.

Veilig leren uitvliegen.

Deze drie woorden omschrijven die waarden.

Veiligheid in de omgeving waarin kinderen leren. Met respect voor zichzelf en elkaar. Leren; om te werken aan doelen die passen bij elk individueel kind. Uitvliegen; om voorbereid en goed uitgerust een onderdeel van de maatschappij te worden.

'Veilig leren' staat ook voor het werken aan de leeropbrengsten en 'leren uitvliegen' staat voor de persoonlijke ontwikkeling van kinderen. De twee gebieden die uiteindelijk tot een 'mens met lef' moeten leiden.

Op de Horst werken we vanuit een duidelijke visie op hoe onze kinderen zich zouden moeten ontwikkelen op gebied van zelfstandigheid, samenwerking, effectiviteit, verantwoordelijkheid en reflectie om uiteindelijk goed voorbereid te zijn op het vervolg na de basisschool.

Dit hebben we omgezet in een doorgaande lijn op alle gebieden; van kleutergroep tot groep acht.

We zijn er trots op dat we als team ontwikkeling doormaken. We zijn continu op zoek naar verbetering van ons onderwijs. Dit heeft de afgelopen jaren geresulteerd in ontwikkelingen op gebied van o.a. de weektaak, keuzekast, zelfstandig werken en 'ik-doelen'. Deze ontwikkelingen zullen zich in de toekomst ook alleen maar doorzetten.

Dit daltonbeleidsplan is dan ook geen eindproduct. Het is een levendig document dat door het team als handleiding wordt gebruikt maar dat ook steeds kritisch wordt bekeken en geëvalueerd. Omdat we onze kinderen op de Horst het beste Daltononderwijs gunnen.

Namens het team van de Horst,

Sander Raaphorst
directeur

---

2. Voor wie is dit document geschreven

Hoe is dit plan tot stand gekomen?

Een aantal jaren geleden heeft het Leerplein055, de stichting voor het Openbaar Primair Onderwijs te Apeldoorn, waartoe ook De Horst behoort, alle scholen gevraagd zich helder en duidelijk te profileren. Dit gegeven is voor het team van de Horst reden geweest om de visie en missie van de school opnieuw te bekijken en dat als vertrekpunt te nemen voor een duidelijk en aantrekkelijk profiel.

Door een grondige beschouwing en inventarisatie van de manier waarop op dat moment werd gewerkt in alle groepen is het team tot de conclusie gekomen dat het Daltononderwijs goed aansloot bij de visie op onderwijs die door het team werd uitgedragen. Dit is uiteindelijk de aanleiding geweest om de school te profileren als Daltonschool en zich aan te sluiten bij de Nederlandse Dalton Vereniging.

Als gecertificeerde Daltonschool willen we voldoen aan de verwachting die over ons onderwijs bestaat. De pijlers verantwoordelijkheid, samenwerking, effectiviteit, zelfstandigheid en reflectie moeten uiting krijgen in de dagelijkse praktijk. Een Dalton-geschoold team en Daltoncoördinator zijn daarin voorwaardelijk.

Het is de bedoeling dat de school haar buurtfunctie, die zij jaren heeft gehad, tracht uit te breiden door met haar keuze voor Daltononderwijs ook ouders te bereiken buiten de wijk, die bewust voor Daltononderwijs kiezen.

En daarmee zijn in de twee bovenstaande alinea's de belangrijkste groeperingen genoemd waarvoor dit Daltonplan is geschreven:

- de leerkrachten en het overige personeel van de school (inclusief invalleerkrachten)
- ouders die overwegen hun kind aan te melden als leerling op De Horst.

Verder is dit document van belang voor instanties die zich op de hoogte willen stellen van de werkwijze van de school. Te denken valt aan:

- de onderwijsinspectie,
- visiteurs van de Nederlandse Dalton Vereniging,
- het schoolbestuur en
- andere (Dalton)basisscholen
- stagiair(e)s van pabo's en andere opleidingen

---

3. Relatie met andere beleidsterreinen

Het schoolplan

Iedere school heeft een schoolplan, waarin de beleidslijnen uitgebreid worden beschreven en verantwoord. In het schoolplan komen onderwerpen aan de orde als: hoe er wordt gewerkt, waarom er zo wordt gewerkt, welke materialen en methoden daarbij worden gebruikt en wat de ontwikkelingsplannen voor een periode van vier schooljaren zijn. De reikwijdte van het schoolplan is daarmee groter dan die van het plan dat nu voor u ligt. In dit Daltonbeleidsplan worden voornamelijk praktische afspraken beschreven die binnen ons Daltononderwijs zijn gemaakt om ervoor te zorgen dat onze school een goede Daltonschool is en blijft.

De schoolwiki

De schoolwiki is de digitale opvolger van de schoolgids. Het geeft inzicht in de organisatie van het onderwijs op onze school. De schoolwiki is te vinden op: www.dehorst-apeldoorn.nl/schoolwiki

Nieuwe ouders krijgen een informatiepakket met daarin o.a. een informatieboekje over de start op school, informatie over de TSO en aanmeldformulieren.

In deze boekjes staat vooral veel praktische informatie voor ouders, maar er wordt ook in hoofdlijnen uitgelegd wat Daltononderwijs inhoudt.

Wie door de tekst in de schoolgids geïnteresseerd is geraakt in het Daltononderwijs en meer gedetailleerd wil weten hoe er in de praktijk mee wordt gewerkt, kan verdieping vinden in dit Daltonbeleidsplan.

Overige plannen: formatieplan en zorgplan

Het basisonderwijs kent verder o.a. het formatieplan en het zorgplan. Het eerste beschrijft, hoe de personele formatie wordt ingezet en het tweede beschrijft hoe de leerlingenzorg wordt vormgegeven binnen het samenwerkingsverband van scholen waarvan onze school deel uitmaakt.

Voor beide plannen geldt, dat het Dalton element er niet rechtstreeks in te herkennen zal zijn. Toch zijn er wel raakvlakken. Zo streven wij ernaar om door de inzet van personeel en door de werkwijze volgens Dalton veel tijd te kunnen besteden aan de individuele leerlingen, waardoor de leerlingenzorg goed tot zijn recht kan komen.

---

4. Waarom Daltononderwijs

De pijlers

Op onze school wordt Daltononderwijs gegeven, omdat de leerkrachten een bepaalde visie hebben op de maatschappij, op hoe je als (volwassen) mens in die maatschappij zou moeten functioneren. Daarop is een visie gebaseerd op de opvoeding van en het onderwijs aan kinderen dat gebaseerd is op vijf pijlers:

1. Vrijheid / verantwoordelijkheid

Vrijheid en verantwoordelijkheid zijn twee kanten van dezelfde medaille. Het een kan niet zonder het ander. Het Daltononderwijs ziet een mens / kind als een persoon die zelf mag en kan kiezen, maar die voor de gevolgen van zijn keuzes ook zelf de verantwoordelijkheid draagt.

2. Zelfstandigheid

Zelfstandigheid kan zich alleen ontwikkelen als kinderen voldoende vrijheid en verantwoordelijkheid wordt geboden. Zelfstandig leren en werken op een daltonschool is actief leren en werken. Een leerling wil doelgericht werken aan een taak of opdracht en is in staat om tijdens dit leerproces hulp te zoeken indien noodzakelijk. Deze manier van werken stimuleert het probleemoplossend denken van leerlingen. Om later als volwassene goed te kunnen functioneren moet een leerling leren beoordelen welke beslissingen hij/zij moet nemen en wat de gevolgen daarvan zijn. De keuzevrijheid dwingt een leerlingen tot het nemen van zelfstandige beslissingen die voor hem effectief en verantwoord zijn.

3. Samenwerken

Overall in het leven zal blijken dat een mens ondanks zijn vrijheid en zelfstandigheid, niet zonder zijn medemens kan. Een medemens om te steunen en om steun van te krijgen. Een medemens, die de grens van de persoonlijke vrijheid mede bepaalt. De grens van de individuele vrijheid wordt altijd gevormd door de vrijheid van een ander. Daarom is het kunnen samenwerken een belangrijke vaardigheid voor het goed kunnen functioneren als mens.

4. Effectiviteit

Leren moet doelmatig zijn. Als leerlingen een taak krijgen, waar zij verantwoordelijkheid voor dragen en die ze in vrijheid zelf plannen en uitvoeren, is het onderwijs veel effectiever is dan het stilzit- en luisteronderwijs. Kinderen zijn als het ware kleine ondernemers, die verantwoordelijkheid leren dragen voor het schoolwerk, hun eigen werk, dat ze in vrijheid uitvoeren.

5. Reflectie

Reflectiviteit, nadenken over je eigen gedrag en je eigen werk, is op daltonscholen belangrijk. Kinderen moeten leren een mening te vormen over hun werk en dit op waarde te beoordelen. Zo kunnen zij zich verder ontwikkelen.

Rollen waarop de school voorbereidt

De volwassene als medeburger

De maatschappij is gebaat bij mensen die zich actief inzetten voor de samenleving: mensen die zich verantwoordelijk voelen voor hun medemens. De basisschool richt zich op actief burgerschap van kinderen waarin kinderen voorbereid worden op hun rol in de maatschappij. Hierin is hun moreel kompas en het vormen en respecteren van normen en waarden erg belangrijk.

Het kind in het vervolgonderwijs

Niet alleen het traditionele "huiswerk maken" vraagt van de kinderen dat ze bovengenoemde vaardigheden beheersen. De ontwikkelingen in het voortgezet onderwijs doen een steeds groter beroep op de zelfstandigheid en het verantwoordelijkheidsgevoel van de kinderen. De vijf pijlers van het Daltononderwijs sluiten prachtig aan op de eisen die aan de moderne middelbare scholier worden gesteld.

De volwassene als beroepsbeoefenaar

Beroepen waarbij je in je eentje werkt en alleen maar moet doen wat de baas je opdraagt, komen nauwelijks (meer) voor. In de meeste beroepen in onze moderne, westerse kennismaatschappij worden initiatief, verantwoordelijkheidsgevoel en creativiteit verwacht. Vaak zal er moeten worden overlegd met collega's, met opdrachtgevers en met diverse instanties. Zowel zelfstandigheid als het goed kunnen samenwerken zijn daarbij essentieel.

Hier staan we voor:

De thema's vrijheid, verantwoordelijkheid, zelfstandigheid en samenwerken worden door alle Dalton scholen onderschreven, maar de uitwerking verschilt.

Op onze school leren we de kinderen om deze vaardigheden te ontwikkelen en kunnen ze ermee experimenteren, zodat ze goed voorbereid worden op hun volwassen leven en hun functioneren in de maatschappij.

In het onderstaande overzicht staat omschreven welke accenten wij op De Horst willen aanbrengeen.

1. De basis van al ons handelen moet zijn gericht op het creëren van een pedagogisch klimaat waarin de sociale en emotionele veiligheid voor het kind gewaarborgd wordt.
2. In de dagelijkse activiteiten loopt als een rode draad het ontwikkelen van waardebesef en oordeelsvermogen. Kinderen moeten elkaar respecteren.
3. Er wordt rekening gehouden met verschillen tussen leerlingen. Hiervoor is het nodig de ontwikkeling van het kind goed in de gaten te houden. Het betreft hier niet alleen verschillen in cognitieve en sociale vaardigheden, maar ook verschillen in bijvoorbeeld belangstelling, werkhouding en creativiteit.
4. Vrijheid betekent voor ons, dat de leerkracht een deel van de verantwoordelijkheid voor het leren bij het kind legt. Essentieel hierbij is het feedback geven aan en het begeleiden van het kind.
5. Er wordt les gegeven vanuit concrete situaties.
6. Kinderen moeten leren informatie/kennis te verzamelen, te hanteren en te beoordelen op verschillende manieren.

Kenmerken van onze school in trefwoorden

De goede Daltonschool die wij willen zijn, kenmerkt zich vooral door:

1. een goed pedagogisch klimaat
2. een duidelijke doorgaande lijn op alle gebieden
3. werken met taken, keuzewerk en extra werk
4. uitgestelde aandacht
5. op een goede manier samenwerken (zowel in de taak als daarbuiten)
6. een gedifferentieerde weektaak
7. ruimte geven aan talenten
8. het gebruik van dagkleuren
9. een samenwerkend team (leren van elkaar, opvattingen delen, intervisie)
10. borgen van afspraken

De hier genoemde onderwerpen zijn grotendeels uitgewerkt en beschreven in dit Daltonplan en in het schoolplan. Enige andere zijn in ontwikkeling. Wat hier is vastgelegd, zal regelmatig onderwerp van bespreking zijn en blijven. En zo hoort het ook. Onderwijs - en dus ook onze school - is nooit af.

De leerkracht

Het Daltononderwijs van een school laat zich maar voor een deel vastleggen in afspraken. Het belangrijkste is en blijft altijd de persoon van de leerkracht. Hij of zij heeft "Dalton tussen de oren zitten". Dat is een bepaalde houding ten opzichte van kinderen en ten opzichte van het onderwijs. Een houding die zich erdoor kenmerkt dat kinderen gestimuleerd worden zelf na te denken over problemen, dat er oog is voor werkvormen die samenwerking bevorderen, dat hier en daar een stapje terug gedaan wordt om kinderen de gelegenheid te bieden om zelf verantwoordelijkheid te dragen. De persoon van de leerkracht is het hart van het (Dalton)onderwijs.

Het team

Ons team is een samenwerkend team waarbij we elkaars sterke kanten gebruiken. Binnen een team inspireer je elkaar en ondersteun je elkaar. In teambijeenkomsten (teamvergaderingen, bouwvergaderingen en studiedagen) wordt o.a. de onderwijskundige ontwikkeling van de school vormgegeven.

Als Daltonschoon vinden wij, dat de fenomenen vrijheid, zelfstandigheid en samenwerken niet alleen voor de kinderen, maar ook voor de leerkrachten moeten gelden. Het resultaat van het samenwerken wordt in dit plan omschreven in de vorm van de bindende afspraken die het team voor zichzelf heeft vastgelegd.

Ouders

Ouders spelen een belangrijke rol binnen onze school. Zij zijn partner in het leerproces van de kinderen. Ouders kiezen voor een Daltonschoon. Dat betekent dat zij de gedachten achter het onderwijs ondersteunen. We verwachten van ouders dat ze meedenken en meepraten over ons onderwijs, dat ze initiatief tonen waar dat kan. Ouders zijn ondersteunend, geven en nemen ruimte. We nemen ouders mee in schoolontwikkeling en besteden daarbij aandacht aan het 'Daltoniseren' van ouders.

---

5. Kanjertraining

Kanjertraining als basis van ons Daltononderwijs

Als team willen we een goede basis leggen voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van onze kinderen. Dit is een voorwaarde om Daltononderwijs tot een succes te maken. Wij hebben gekozen voor de Kanjertraining.

Het programma leert de kinderen hoe om te gaan met zichzelf en met elkaar: we vertrouwen elkaar, we helpen elkaar, niemand speelt de baas, niemand lacht uit, niemand doet zielig. Kanjertraining sluit ook goed aan bij de kernwaarden van Dalton (verantwoordelijkheid nemen voor jezelf en voor elkaar).

Het team van de Horst is geschoold op het gebied van de Kanjertraining. Door de hele school worden Kanjerlessen gegeven en in iedere groep is ook visueel gemaakt wat de basisafspraken zijn voor iedereen in school. De kinderen hebben vanaf de kleutergroepen in lessen en spelsituaties geleerd welke rollen mensen kunnen spelen in hun omgang met anderen.

Bij 'problemen' tussen de kinderen wordt hier ook aan gerefereerd. We willen kinderen medeverantwoordelijk maken voor een goed- en sociaal klimaat in school. Oudere kinderen kunnen hierbij als coach dienen bij het oplossen van problemen door de ondersteunen en te begeleiden.

---

6. De doorgaande lijn en organisatie

Dagkleuren

De dagen van de week worden in de hele school aangegeven met vaste kleuren. Deze kleuren structureren de week voor de kinderen en worden o.a. gebruikt bij het maken van een planning en het aftekenen/afhangen van de taken.

De kleuren hangen in iedere groep aan de muur of op het bord, zodat de kinderen steeds kunnen zien “waar we in de week zijn”.

De dagkleuren zijn:

maandag	rood
dinsdag	blauw
woensdag	oranje
donderdag	groen
vrijdag	geel

Peuters-kleuters en VVE

In onze school is ‘Peuterspeelzaal ‘Het Peuterhofje’ gevestigd. Om een doorgaande lijn te waarborgen, is een nauwe samenwerking tussen peuteropvang en kleutergroepen een voorwaarde. Overlegmomenten tussen peuterleidsters en kleuterleerkrachten worden per jaar gepland en afspraken worden schriftelijk vastgelegd.

Deze peuteropvang is ook een VVE locatie (Voor- en Vroegschoolse Educatie). Kinderen die daarvoor in aanmerking komen of een indicatie hebben gekregen van het consultatiebureau, volgen een speciaal pedagogisch en educatief programma.

Er is in gezamenlijk overleg gekozen voor het educatieve programma “Kaleidoscoop”. Uitgangspunt hierbij was dat een kind het meest leert door actieve betrokkenheid van het kind zelf (actief leren).

Zowel de pedagogisch medewerkers als leerkrachten zijn gedurende meerdere jaren geschoold om met dit programma te werken.

Het programma ‘Kaleidoscoop’ biedt goede mogelijkheden voor de aansluiting met het Daltononderwijs in de kleutergroepen.

Groep 1 t/m 3

In groep 1 t/m 3 wordt de dag aangegeven door middel van een magneet naast het betreffende kleurkaartje. In groep 1 en 2 wordt dit in de ochtendkring besproken.

In de groepen 1, 2 en 3 is er iedere week inloop met eigen speelgoed.

In de periode tot de herfstvakantie starten we in groep 3 iedere dag met vijf of zes inloopopdrachten waar de kinderen een week mee bezig kunnen zijn. Het gaat hierbij om opdrachten die aansluiten bij de werkwijze van groep 2.

Wanneer een kind klaar is met een opdracht geeft hij/zij dit met een gekleurde magneet in de dagkleur aan op een magnetisch bord. De kinderen besluiten zelf in welke volgorde ze de opdrachten maken.

Na de kerstvakantie start groep 3 met een dagtaak. Hier kleuren zij met de dagkleur de taken van die dag af.

Groep 4 t/m 8

Vanaf groep 4 werken de kinderen met een weektaak.

Op de weektaak geven de kinderen met de dagkleur aan dat ze een bepaalde opdracht af hebben gekregen. Vooral als de taak meerdere dagen beslaat, geeft dit de leerkracht informatie over de leerstijl van het kind en biedt het de mogelijkheid om hem/haar hierbij te begeleiden.

In de hogere groepen worden de dagkleuren ook gebruikt om de planning op de weektaak te maken. De kinderen geven vooraf aan op welke dag ze bepaalde opdrachten denken te gaan maken.

<i>Dalton aspecten</i>	
<i>vrijheid / verantwoordelijkheid</i>	Verantwoordelijkheid nemen voor de eigen planning
<i>zelfstandigheid</i>	Zelfstandig administreren
<i>samenwerking</i>	Er zijn mogelijkheden tot samenwerken

Registratiebord

In de groepen 3 t/m 8 wordt gewerkt met een registratiebord.

Dit bord wordt gebruikt in combinatie met de weektaak, bijv. voor het intekenen op instructie en/of het afhangen van de taken op de weektaak.

Dit gebeurt d.m.v. het indrukken van noppen in de dagkleuren op het bord. Met de witte knop geven kinderen aan dat het werk afgemaakt moet worden.

Zowel de leerkracht als de leerling kunnen ook aangeven wanneer extra instructie nodig is.

Dagritmepakket en taken

De **dagkleuren** zorgen door de hele school voor een ordening van de week.

Daarnaast hanteren we in verschillende groepen aanvullende materialen om de kinderen steun te bieden bij het ordenen van tijd en bezigheden.

Kleuters: Dagritmepakket en planbord

Een hulpmiddel om de dag voor de kleuters te ordenen is het dagritmepakket.

Dit pakket bestaat uit een aantal kaarten met afbeeldingen die de verschillende activiteiten voorstellen die voor de dag gepland staan. Deze activiteiten worden aan het begin van het dagdeel op volgorde gehangen.

Het gebruik van het dagritmepakket brengt ordening aan en geeft de kleuters rust.

De activiteiten worden door de kleuters gekozen op het keuzebord met behulp van hun foto. De kinderen hangen hun foto bij een activiteit. Het rode kaartje geeft aan dat er geen kaartje meer bij past. Zo is er een duidelijk overzicht welk kind waarmee bezig is en of er nog plaats is bij de activiteit.

Groep 3: Dagritmepakket en bordplanning

In groep 3 wordt gebruik gemaakt van een dagritmepakket met dezelfde afbeeldingen als in de kleutergroepen. Door middel van foto's van de activiteiten met daarboven klokken, die de tijd aangeven voor de aanvang van de activiteit, kunnen de kinderen zien wat er op het programma staat. Dit wordt steeds per dagdeel opgehangen. Het is de taak van twee kinderen om het dagritmepakket klaar te hangen en op te ruimen.

Wat betreft lezen staat de planning dagelijks klaar op het planbord. Er is een gedeelte verplichte leerstof, vervolgens is er de mogelijkheid d.m.v. het bord in circuit te werken of keuzewerk te doen. Dit wordt afgewisseld en hangt af van de leerstof op dat moment. Het werk voor de andere vakken (rekenen, schrijven) staat in een weekplanning op het whitebord.

Groep 3: dagtaak

Vanaf januari starten de kinderen in groep 3 met een dagtaak. Dit wordt na de meivakantie uitgebreid naar een weektaak.

Groep 4 t/m 8: weektaak

Vanaf groep 4 worden de borden met afbeeldingen en pictogrammen vervangen door het schriftelijke taakblad, de weektaak. Zie hiervoor 'De taak' (blz 15)

<i>Dalton aspecten</i>	
<i>vrijheid / verantwoordelijkheid</i>	De kinderen voelen zich medeverantwoordelijk voor het verloop van de dag. Het stimuleert het taakbesef.
<i>zelfstandigheid</i>	Het takenbord is de start van het leren plannen.
<i>samenwerking</i>	Ook bij het samen plannen van samenwerkingsopdrachten is de weektaak een welkom hulpmiddel.

Symbolen

Op verschillende plaatsen in de school worden symbolen gebruikt. Bijvoorbeeld:

• WC symbolen in de groep

Uit het oogpunt van zelfstandigheid, wordt de gang naar de wc geregeld middels symbolen, die per groep kunnen verschillen, maar aan de hand waarvan het kind steeds zelf kan zien of het naar de wc mag. Op elke wc deur staat aangegeven door welke groep en jongen/meisje de wc gebruikt mag worden. Eerste half uur na de start van de dag en na de pauze wordt er in principe geen gebruik gemaakt van het toilet.

• Uitgestelde aandacht tekens

Door de hele school zijn er afspraken gemaakt voor uitgestelde aandacht. Bij het onderwerp uitgestelde aandacht zal hier verder op ingegaan worden.

• Geluidsniveaus

In de klassen en in de grote hal wordt gebruik gemaakt van verschillende geluidsniveaus om aan te duiden op welk geluidsniveau er gewerkt mag worden.

- Niveau I: stil
- Niveau II: fluisteren
- Niveau III: zachtjes praten
- Niveau IV: praten

In groep 1 t/m 3 worden de geluidsniveaus aangeleerd. Er worden verschillende geluidsniveaus gebruikt bij verschillende activiteiten. Het geluidsniveau hangt dan zichtbaar in de klas. Vanaf groep 5 worden de visuele geluidsniveaus losgelaten. In de klas bepaalt de leerkracht dan het geluidsniveau en eventueel wordt gerefereerd aan de geluidsniveaus. In de grote hal geldt: maximaal niveau II.

• Het keuzebord bij de kleuters

Kinderen kunnen zelf aan de symbolen op het keuzebord zien welke activiteiten er nog vrij zijn en maken vervolgens hun keuze. Met hun eigen fotokaartje geven ze op dit bord aan wat ze hebben gekozen. Daarbij kruisen ze af op de kruisjeslijst. Zie verder hoofdstuk 'Zelfcorrectie'.

<i>Dalton aspecten</i>	
<i>vrijheid / verantwoordelijkheid</i>	Symbolen verschaffen duidelijkheid, zodat het kind verantwoordelijkheid kan nemen voor de eigen keuzes. Daarnaast geven symbolen ook de mate van vrijheid aan.
<i>zelfstandigheid</i>	Kijkend naar het symbool kan het kind zelfstandig beslissingen nemen, zonder dat iets aan de leerkracht hoeft te worden gevraagd.
<i>samenwerking</i>	Door de symbolen te respecteren, houdt het kind rekening met anderen.

De Taak (weektaak)

Er is in de school een opbouw in het omgaan met de taak.

Die opbouw betreft onder andere

- de tijd die aan de taak besteed wordt en de periode die hij beslaat
- de omvang van de taak
- de onderdelen van de taak.

Tijd zelfstandig werken

De leerkracht weet wanneer groepsinstructies, individuele instructies of klassikale lessen plaatsvinden. Deze momenten zijn ook helder voor de kinderen. Gedurende de dag moet er voldoende ruimte zijn voor kinderen om zelfstandig te werken. De voorbereide omgeving moet dusdanig zijn ingericht dat kinderen effectief en doelgericht zelfstandig kunnen werken op hun eigen niveau en op zelfgekozen momenten. We schrijven geen aantallen 'Daltonuren' of 'zelfstandig-werkuren' voor. Alle tijd die niet door instructie door de leerkracht wordt ingevuld is zelfstandig werktijd.

Taakperiode

Men kan taken bedenken die een dagdeel betreffen en taken die een paar weken bestrijken, met daar tussenin een breed scala aan taakperiodes.

- In groep 1/2 worden de kinderen vertrouwd gemaakt met het begrip taak. In januari krijgt groep 1 eerst 1 taak.
Groep 2 krijgt 2 taken per week.
- In groep 3 kennen we tot de herfstvakantie de inlooptaken. Hiernaast wordt de overige leerstof aangeboden in dagdeel taken.
- In de tweede helft van groep 3 werken we met een dagtaak. In mei krijgen de kinderen een weektaak.
- In groep 4 t/m 8 beslaat een weektaak maandag t/m vrijdag.

groep	taakperiode	klaar met de taak, dan...
1	Kinderen krijgen nog geen taak tenzij duidelijk is dat ze hier behoefte aan hebben. Ze werken met het keuzebord en leren zo zelf een keuze te maken voor een activiteit en deze ook te volbrengen. In januari krijgt groep 1 één taak.	
2	Kinderen krijgen 2 taken, die in deze week moeten worden gedaan. De leerkracht leert de kinderen hiermee om te gaan. Hiervoor wordt het plan/keuzebord en het taken/planbord gebruikt. In groep 2 kennen we twee borden: 1. Het plan/keuzebord 2. Het taken/planbord Op het <u>keuzebord</u> staat aangegeven in welke hoeken de kinderen mogen werken en welke andere activiteiten ze kunnen kiezen. Zij kunnen er ook op zien hoeveel kinderen er in de verschillende hoeken mogen zitten. Op het <u>taken/planbord</u> staat aangegeven welke taken door welke leerlingen moeten worden uitgevoerd.	Na de administratie op het takenbord kiest het kind een activiteit van het keuzebord.
3	De opdrachten staan voor lezen op het planbord. Voor de overige vakken staan ze op het whitebord per week in dagporties genoteerd.	Als het kind de taak van de dag af heeft, kiest het uit extra opdrachten of de keuzekast.
4	De opdrachten staan per vak genoteerd op een weektaak en moeten ook op die dag worden uitgevoerd.	Als het kind de taken van de dag af heeft, kiest het uit de keuzeopdrachten.
5	De opdrachten staan per vak genoteerd op een weektaak. Per dag staat er bij welk deel ze moeten	De volgorde waarin de opdrachten worden

	uitvoeren. De kinderen mogen zelf de volgorde van opdrachten bepalen. Na de meivakantie geeft de leerkracht kinderen de vrijheid om ook verder te werken met de opdrachten van de volgende dagen.	gemaakt is vrij. Is de hele dagtaak klaar, dan kiest het kind uit de keuzeopdrachten.
6, 7 en 8	De opdrachten staan per vak genoteerd op een weektaak. Per dag staat er bij welk deel ze kunnen uitvoeren. De kinderen mogen zelf de volgorde van opdrachten bepalen. De leerkracht kan de kinderen de vrijheid geven om verder te werken met de opdrachten van de volgende dagen. Ze plannen dit in de weektaak.	De volgorde waarin de opdrachten worden gemaakt is vrij. Is de hele weektaak klaar, dan gaan de kinderen verder met de geplande opdrachten.

Inhoud van de taak: maatwerk, differentiatie

Hoewel de taak in eerste instantie lijkt op een serie opdrachten die voor alle kinderen van de groep hetzelfde is, is het toch zeker van belang dat er maatwerk wordt geleverd. Voor het ene kind kan de leerkracht besluiten de taak te verlichten en voor het andere kind kan hij/zij besluiten om onderdelen te vervangen door moeilijkere opgaven. Er wordt gebruik gemaakt van differentiatie in de taken. Het omgaan met tempo- en niveauverschillen binnen de taak vereist vakmanschap en organisatie van de leerkracht.

Samenwerken in de taak

Omdat samenwerken een belangrijk aspect van het Daltononderwijs is, staan er ook opdrachten in de taak waarbij samenwerken een voorwaarde is. In de ik-doelen zijn doelen per groep geformuleerd over het samenwerken. De randvoorwaarden moeten in orde zijn om samenwerking tot stand te brengen. Dit betekent ruimte, tijd en aanbod dat samenwerken stimuleert. Coöperatieve werkvormen zijn daar een voorbeeld van. Er wordt naar gestreefd om minimaal eens per week een opdracht in de taak te hebben die in tweetallen wordt gemaakt en een opdracht die in een grotere groep wordt uitgevoerd (zie verder hoofdstuk Samenwerken).

Planning en notatie

Naarmate het kind meer vrijheid krijgt bij het plannen van zijn werkzaamheden, heeft hij/zij ook meer handvatten nodig om dit te kunnen doen. Ook moet voor de leerkracht en kind zichtbaar zijn hoe ver hij/zij gevorderd is. Hiervoor worden de "hulpmiddelen" gebruikt.

1. In groep 1 en 2 wordt gebruik gemaakt van het takenbord en planbord. Daarbij is het dagritme, om inzicht te krijgen op de dagindeling d.m.v. pictogrammen, erg belangrijk.
2. In groep 3 wordt gebruik gemaakt van het blauwe kiesbord van Veilig Leren Lezen. Bij de inloop kunnen kinderen, d.m.v. het ophangen van hun foto bij een werkje, kiezen uit verschillende opdrachten. Daarbij geeft het lesrooster inzicht wanneer de groepsinstructies en klasgebonden activiteiten plaatsvinden.
3. Vanaf groep 4 krijgen de kinderen een weektaak, waarop de leerkracht de leerstof van de week aangeeft. Hierop kan het kind bijvoorbeeld zien wanneer er school-TV is, gymnastiek, of een excursie e.d.

Op het whitebord wordt ook aangegeven wanneer er door de leerkracht (extra) instructie wordt gegeven, zodat het kind zelf kan bepalen of hij die uitleg bijwoont of niet.

Door deze informatie kan het kind inschatten hoeveel tijd het voor de taak heeft en kan het een goede inschatting maken.

Is een opdracht klaar, dan wordt deze in de dagkleur afgeknopt op het registratiebord.

Dit gebeurt door het insteken van een knop in de betreffende dagkleur op het knoppenbord.

4. In groep 7 en 8 leren de kinderen, als voorbereiding op het voortgezet onderwijs, ook omgaan met een schoolagenda. Deze krijgen ze van school en het gebruik ervan wordt samen geoefend.
5. Vanaf groep 4 geven de kinderen op het knoppenbord en op de weektaak aan welk extra werk en/of keuzewerk ze hebben gedaan.

Reflectie

Het leren van de vaardigheden die het kind nodig heeft om goed met de taak om te kunnen gaan, gaat niet altijd vanzelf. Het is daarom nodig dat de leerkracht het proces van het werken met de taak regelmatig met de kinderen, zowel individueel als met de groep, bespreekt en evalueert: "Voor welke problemen kwam je te staan en hoe heb je ze opgelost?" Het zal dan o.a. gaan over planning, samenwerken, netheid, inzet, zelfstandig problemen oplossen, rekening houden met elkaar.

Groep 1 t/m 3 evalueert regelmatig na de werkles de verschillende activiteiten, waarbij de kinderen d.m.v. zelfreflectie hun eigen werk beoordelen.

Het kind heeft ook recht op individuele feedback van de leerkracht. Van groep 4 t/m 8 kan het kind zelf op de taak een beoordeling geven van zijn/haar eigen werk, bijv. voor zelfstandigheid, tempo, verzorging en samenwerking, wat was goed en wat kon beter, wat vond de juf.

Lay-out

De onderdelen die op de weektaken van de verschillende groepen moeten voorkomen, en de opbouw daarin door de hele school heen, staan hierboven beschreven.

Daarnaast staat er altijd op aangegeven:

- de naam van het kind
- de datum en/of het weeknummer en
- het logo van de school
- pasfoto van de klassendienst

De Dalton aspecten binnen het taakwerken zijn legio. We noemen:

<i>Dalton aspecten</i>	
<i>vrijheid/verantwoordelijkheid</i>	Vrijheid in de eigen planning en de uitvoering daarvan. Verantwoordelijkheid nemen voor de eigen gemaakte keuzes. Vrijheid om wel of niet de instructie te volgen en de verantwoordelijkheid daarvoor te dragen.
<i>zelfstandigheid</i>	Zelfstandig administreren. Kritisch het eigen werk evalueren en reflecteren.
<i>samenwerking</i>	Opdrachten in tweetallen of grotere groepen uitvoeren. Onderlinge hulp.

---

7. (Zelf-)correctie

Kind of leerkracht

Wij hechten grote waarde aan het zelf corrigeren door de kinderen. Dit geldt zowel voor de opdrachten die binnen de taak worden gemaakt als daarbuiten. Zelfcorrectie heeft een aantal voordelen:

1. Het kind krijgt meteen de feedback op zijn werk. En hoeft niet te wachten tot hij het werk terugkrijgt van de leerkracht.
2. Het heeft een duidelijk leereffect, omdat het kind, bij een fout, zich zal afvragen hoe deze fout kon ontstaan.
3. Het geeft de kinderen een beter inzicht in wat ze kunnen en wanneer ze hulp moeten vragen van de leerkracht.

Al vanaf groep 3 mogen de kinderen bepaalde opdrachten zelf corrigeren. Er wordt gestart met de werkschriftjes van Veilig leren lezen. De kinderen controleren aan de hand van een ingevuld werkschriftje of ze het goed gemaakt hebben. D.m.v. een krul, uitroepteken of een v(vergeten) geven ze aan hoe het gemaakt is en moeten ze de fouten verbeteren. Bij rekenen (werkboek, kopieerbladen) laten we de kinderen kennismaken met duo-nakijken. De kinderen die klaar zijn kunnen door hun werk met elkaar te vergelijken eventuele fouten ontdekken. Ook andere correctievormen kunnen worden gebruikt, zoals nakijken in tweetallen, leerkracht en kind kijken ieder de helft na, klassikale correctie e.d

Het streven is om kinderen zo veel mogelijk zelf te laten corrigeren.

De groepsleerkracht is degene die het beste kan inschatten welk werk wel en welk niet geschikt is om door de kinderen te laten nakijken. Hierbij gelden de volgende afspraken:

“Corrigeren moet je leren”

Zelf nakijken vraagt een bepaalde houding van de kinderen.

Kinderen moeten zich realiseren dat ze, door het werk zelf na te kijken, zich meer bewust worden van hun eigen handelen en van fouten kunnen leren.

Als leerkrachten moeten we ons realiseren dat we kinderen daarin moeten begeleiden.

Vanaf groep 1/2 wordt er gedaan aan zelfreflectie.

Dalton aspecten	
vrijheid/verantwoordelijkheid	Verantwoordelijkheid nemen voor je eigen handelen: Van fouten kan je leren. Hulp/uitleg vragen als je merkt dat er veel fouten zijn gemaakt.
zelfstandigheid	Zelfstandig nakijken.
samenwerking	In de varianten van corrigeren.

---

8. Keuzewerk

Vrijheid betekent niet alleen dat het kind de volgorde binnen de taak mag bepalen, maar ook, dat het voor een deel zelf de inhoud van zijn/haar leren mag kiezen.

Keuzewerk is niet “even iets voor jezelf doen”, “voor de snelle leerlingen” of “even een spelletje doen”.

Keuzewerk is:

- een niet-vrijblijvende, educatieve activiteit op basis van leerdoelen. de scheidinglijn educatief – recreatief is niet altijd scherp te trekken (ganzenborden kan als telactiviteit heel educatief zijn in groep 3, maar niet meer in groep 6),
- een vast onderdeel van de weektaak;
- een activiteit die de kinderen zelf mogen kiezen uit de keuzekast;
- in principe zelfcorrigerend, al zal de leerkracht ook hierbij volgen wat de leerlingen doen en welke kwaliteit ze leveren;
- een mogelijkheid tot samenwerken.

Wij vinden dat alle kinderen keuzewerk moeten kunnen doen. Dat kan door keuzewerk als onderdeel op de taak te zetten en zodoende kinderen ook de gelegenheid geven dit in te plannen.

Organisatie

- In groep 1 en 2 wordt gewerkt met een keuzebord. Bij de inloop mogen de kinderen zelf een keuze maken uit de aangeboden activiteiten op het bord. Enkele voorbeelden uit het aanbod; verven, tekenen, het atelier, de hoeken, materiaal uit de kasten, maar ook de taak.
- In groep 3 t/m 8 staat een keuzekast met verschillende materialen waar de kinderen uit kunnen kiezen.

Er wordt gestreefd naar een ruim, gevarieerd keuzeaanbod. Het aanbod wordt voortdurend uitgebreid en blijft in ontwikkeling.

<i>Dalton aspecten</i>	
<i>vrijheid/verantwoordelijkheid</i>	Kinderen hebben de mogelijkheid om werk te kiezen dat aansluit bij hun leerdoelen.
<i>zelfstandigheid</i>	De keuze wordt zelfstandig gemaakt, zonder dat de leerkracht zich daarin mengt
<i>samenwerking</i>	Veel keuzeopdrachten zijn samenwerkingsopdrachten.

---

9. Uitgestelde aandacht

Met uitgestelde aandacht bedoelen we een periode dat de leerkracht niet meteen beschikbaar is voor vragen van kinderen.

De twee belangrijkste redenen om te werken met uitgestelde aandacht zijn:

- 1- Het biedt de leerkracht de gelegenheid om ongestoord met individuele of met kleine groepjes kinderen te werken.
- 2- Kinderen leren in deze periode zelfstandig problemen op te lossen en zijn op elkaar aangewezen voor onderlinge hulp.

In groep 1 zijn we voornamelijk bezig met het leren dingen zelfstandig te doen; aankleden, jas dichtdoen, materialen kiezen en opruimen, de klas op orde brengen (zie ook klusjesbord.) We benoemen het begrip zelfstandigheid. Bij het opruimen kunnen kinderen gebruik maken van werkwijzers, 'de handige hulpjes', en kaarten voor het inpakken van de blokken in de bouwhoek.

In groep 2 maken we de kinderen vertrouwd met het begrip zelfstandig werken. De kinderen van groep 2 leren tijdens een werkles zelfstandig een opdracht te maken. Hier is een duidelijke opbouw in
Een hulpmiddel hierbij is 'Pom Pom', een knuffelpop (Schatkist), die tijdens het zelfstandig werken op de stoel van de leerkracht zit. De kinderen kunnen, wanneer ze hier behoefte aan hebben, hun werk laten zien aan 'Pom Pom' en hem vragen stellen.

Groep 1: doet pas aan zelfstandig werken in de 2^e helft van het schooljaar; zie groep 2

Groep 2: sjaal, 'Pom Pom' en symbool Z.

Groep 3: 1^e helft schooljaar: sjaal en symbool Z. 2^e helft schooljaar: symbool Z.

Vanaf groep 3 wordt de vragenboog ingezet om uitgestelde aandacht van kinderen te bevorderen.

Groep 4 t/m 8: symbool Z en vragenboog.

Eerst je maatje

Vanaf groep 2 geldt het volgende:

Wanneer een kind een probleem of een vraag heeft, en op dat moment niet bij de leerkracht terecht kan, dan zal hij/zij volgens deze stappen een oplossing te vinden:

- 1- zelf nadenken over mogelijke oplossingen,
- 2- navraag doen bij je maatje,
- 3- navraag doen bij andere kinderen in de groep,
- 4- door middel van de vragenboog

Hierbij is het uiterst belangrijk dat het kind oplossingen zoekt die anderen zo weinig mogelijk storen.

Kinderen werken zelfstandig

Dat betekent o.a. dat materialen die de kinderen nodig hebben voor hen beschikbaar zijn en dat zij de vrijheid hebben om eigen oplossingen te bedenken. Regelmatig zal de leerkracht na afloop van de periode van zelfstandig werken kort met de kinderen evalueren hoe het is gegaan.

Symbolen en hulp in de periode van uitgestelde aandacht:

groep	symbool	organisatie van de hulp door de leerkracht
2	Sjaaltje + Pom Pom	
3	Sjaal + symbool Z	Vanaf groep 3 zijn er vaste hulprondes. Tijdens deze hulprondes geeft de lkr. hulp aan de kinderen met een vraag.
4-8	Symbool Z	Idem.

Dalton aspecten

<i>vrijheid/verantwoordelijkheid</i>	De vrijheid om zelf oplossingen te bedenken voor problemen en de verantwoordelijkheid nemen voor de gevolgen daarvan. De vrijheid om hulp te zoeken en te geven.
<i>zelfstandigheid</i>	De hulp van de leerkracht wordt pas gegeven als niet het kind, maar de leerkracht daartoe het initiatief neemt.
<i>samenwerking</i>	Oplossingen door middel van samenwerken worden gestimuleerd.

---

10. Samenwerken

Wij vinden het van grote pedagogische waarde dat kinderen sociaal vaardig worden. Het samenwerken is daarin van grote betekenis.

Samenwerken vindt op vele manieren plaats. We noemen:

- **In de taak**
Er worden samenwerkingsopdrachten in de taak gezet.
- **In de instructielessen**
Taal-, reken- en andere methoden doen vaak suggesties voor samenwerkingsopdrachten. De leerkrachten zullen bewust samenwerkingsopdrachten opnemen in hun lesprogramma.
- **Binnen het bewegingsonderwijs**
Ook hier zal worden gezocht naar werkvormen waarbij samenwerking nodig is. Veel sport- en spelvormen zijn hiervoor geschikt.
- **Binnen de creatieve vakken**
Regelmatig worden er groepswerkstukken gemaakt en wordt er samen gewerkt aan een voorstelling.

Bij al deze werkvormen zal de leerkracht regelmatig een korte nabespreking houden over het samenwerkingsproces.

Samenwerken/samen werken

Er is een verschil tussen *samenwerken* (dit is samen aan een opdracht werken, zoals hierboven omschreven) en *samen werken*.

Met samen werken bedoelen we dat kinderen weliswaar individueel aan een opdracht werken, maar dat ze wel rekening houden met elkaar en elkaar helpen.

Rekening houden met elkaar houdt in, dat je elkaar niet stoort of afleidt tijdens het werk, maar ook dat je je verantwoordelijk voelt voor de sfeer in de groep en de school als geheel. Pestgedrag hoort daar bijvoorbeeld niet bij, maar belangstelling voor een zieke klasgenoot en zorg voor een nette schoolomgeving wel.

Kinderen moeten het normaal vinden **dat je elkaar helpt**. Het is ook normaal dat je hulp vraagt en krijgt. Niet alle kinderen doen dit uit zichzelf. Daarin moeten we hen stimuleren, begeleiden en de ruimte en mogelijkheden bieden.

Voorbeelden van vormen van samenwerking:

Voorlezen door kinderen uit groep 6 aan de kleuters

Alle kinderen uit groep 2 krijgen een voorleeskind uit groep 6. De kinderen van groep 6 zoeken samen met hun leesmaatje een boek uit, bereiden dit de week erna voor in de klas en komen de week daarna dit boek voorlezen aan hun voorleeskind op een zelf uitgekozen plek. Op een bord in de gang kunnen de kinderen zien wie hun voorleesmaatje is. Na afloop van het voorlezen vindt een korte evaluatie met de hele groep plaats, waarna een nieuw boek wordt uitgekozen.

Dit wordt in 3 perioden van 8 weken uitgevoerd, één periode voor de kerst en twee erna. Elke periode met een nieuw maatje.

Het klusjesbord

In groep 1 en 2 is er een klusjesbord. Een jongere leerling is steeds aan een oudere gekoppeld, zodat ze van elkaar kunnen leren hoe het klusje gedaan moet worden.

Samenwerkingsopdrachten kleuters

Op het keuzebord worden samenwerkingsopdrachten aangegeven door middel van een kaartje waarop twee poppetjes staan.

Maatjes groep 8 en groep 3 kinderen

Voor de zomervakantie worden de toekomstige groep 3 kinderen aan een of meerdere toekomstige groep 8 kinderen gekoppeld. De kinderen van groep 8 laten dan de omgeving van de school zien waar de kinderen zullen gaan spelen, geven uitleg over allerlei zaken en maken duidelijk dat de kinderen in noodgevallen een beroep op hen kunnen doen.

Regelmatig in het jaar worden er activiteiten gepland waarbij deze maatjes aan elkaar gekoppeld worden. Voorbeelden: een dobbelspel, een leesspelletje, samenwerking bij creatieve opdrachten, vieringen.

Lezen groep 3 met een maatje uit de bovenbouw

Wanneer de kinderen uit groep 3 alle letters kennen is het van belang veel 'leeskilometers' te maken. Een activiteit die in januari plaats vindt is het samen lezen van groep 3 met leesmaatjes uit groep 7.

Coöperatief leren

Coöperatief leren is een onderwijssituatie waarin de leerlingen in kleine, groepjes op een gestructureerde manier samenwerken aan een taak met een gezamenlijk doel. De leerlingen die samenwerken zijn niet alleen gericht op hun eigen leren, maar ook op dat van hun groepsgenoten. Leerlingen leren op deze manier van en met elkaar.

Wij zien coöperatief leren als een belangrijke vorm die het samenwerken stimuleert. Niet alleen het samenwerken wordt hierdoor ontwikkeld, maar ook het verantwoordelijkheidsgevoel dat ontstaat door deel uit te maken van een leerproces binnen een groep.

De verschillende werkvormen binnen coöperatief leren worden gebruikt.

Groep 1-2: kleine kring, binnenkring/buitenkring, placemat

Groep 3 t/m 8: woordenweb, tweetal coach, denken-delen-uitwisselen

Leerlingenraad

De kernwaarden van Daltononderwijs zijn: verantwoordelijkheid, zelfstandigheid en samenwerking.

Wij vinden het belangrijk dat kinderen meer betrokken worden bij hun eigen leerproces en bij de omgeving waarin ze een groot deel van de dag doorbrengen.

Door kinderen verantwoordelijkheid te geven en een rol te geven in hun ontwikkelingsproces wordt hun betrokkenheid bij dat leerproces vergroot.

Een leerlingenraad die bestaat uit kinderen uit verschillende groepen bevordert ook het onderlinge saamhorigheidsgevoel en de samenwerking.

De leerlingenraad komt regelmatig bijeen, vergadert ongeveer één keer per maand, o.l.v. de directeur.

De leerlingenraad kan meedenken en meebeslissen over onderwerpen die spelen in de groepen en in school.

Er wordt uitvoering gegeven aan zaken die de leerlingen via de leerlingenraad hebben ingebracht of via de directeur of de 'ideeënbus' zijn binnengekomen.

Onderwerpen kunnen zijn: gedragsregels, het overblijven, aanschaf leesboeken, materiaal voor de keuzekast, de weektaak, omgaan met elkaar, organiseren van activiteiten.

Punten (kunnen ook) worden besproken in de teamvergadering alvorens ze worden aangenomen en vastgesteld. Afspraken worden vastgelegd.

De leerlingenraad bestaat uit 5 kinderen: één uit elk van de groepen 4 t/m 8.

Daarvoor worden er in de groepen verkiezingen gehouden.

Uit de groep wordt een kind gekozen dat als afgevaardigde in de leerlingenraad zitting heeft.

De kinderen worden gekozen voor de duur van het schooljaar.

<i>Dalton aspecten</i>	
<i>vrijheid/verantwoordelijkheid</i>	De vrijheid om zelf oplossingen te bedenken om hulp te zoeken en te geven. Verantwoordelijkheid nemen voor de fysieke en sociale omgeving.
<i>zelfstandigheid</i>	Zelfstandig keuzes maken, hulp zoeken en hulp verlenen.
<i>samenwerking</i>	Duidelijk.

---

11. Materialen

De inrichting van de klassen moet zo zijn, dat de kinderen alle materialen die zij nodig hebben, zelfstandig kunnen **pakken**, zonodig weer **schoonmaken**, en **opruimen**.

In de kleutergroepen werken we met “de handige hulpjes”. Dit zijn kaarten (werkwijzers) met foto's erop, waarop ze stapsgewijs kunnen zien hoe iets gedaan of opgeruimd moet worden. Dit ligt in de “zelfstandig werk kast”, waarin ook de materialen liggen die voor de taak en de werkjes van die week nodig zijn. De andere materialen liggen op de schappen in het keukentje en kunnen ook door henzelf gepakt en opgeruimd worden.

In de **hogere groepen** krijgt dit een vervolg.

Als een kind bijvoorbeeld een nieuw schrift nodig heeft, dan hoeft het dat niet eerst aan de leerkracht te vragen. Materialen als schriften, potloden, papier, boeken en scharen kunnen ze eenvoudig zelf ophalen.

Dalton aspecten	
vrijheid/verantwoordelijkheid	De vrijheid om zonder te vragen materialen te gebruiken die nodig zijn.
zelfstandigheid	Zelf bepalen wat nodig is en dat zelf halen.
samenwerking	Ook een ander moet de spullen weer gebruiken, dus laat het schoon achter, maak niet alles op en overleg over het gebruik van schaarse spullen.

---

12. Werkplekken

Kinderen hebben met zelfstandig werken een zekere vrijheid in het kiezen van een werkplek in de school. Zij kunnen ervoor kiezen in de hal te gaan werken op een zelfgekozen werkplek. Kinderen zijn vaak gelijktijdig bezig met verschillende opdrachten; samenwerken, extra uitleg van de leerkracht, creatieve opdrachten, keuzewerk.

In de Daltonschool zal een kind (moeten) wennen aan een zeker “werkgeruis”, maar kan er ook voor kiezen een rustiger werkplek op te zoeken.

Voorbereiding bij de kleuters

In de kleutergroepen is het werken in steeds verschillende hoeken vanzelfsprekend. Sommige hoeken bevinden zich in de gang. Door kinderen er aan te wennen ook in de gang te werken, waar ook anderen langs komen en zitten te werken, worden de kinderen voorbereid op het latere zelfstandig werken in ruimtes waar de leerkracht niet steeds aanwezig is. Met ‘Daltonspreuken’ leren we de kinderen hoe ze hiermee om horen te gaan (zie bijlage 2).

Werkhoeken

De kinderen van de groepen 3 t/m 8 mogen werken in de hal. Kinderen uit groep 3 t/m 8 maken dus de keus tussen werken in de hal of werken in de klas. Het gebruik van dit soort hoeken en plekken is vaak afhankelijk van de beschikbare ruimte. Daarbij moeten kinderen met de vrijheid en zelfstandigheid om kunnen gaan. Wanneer kinderen het moeilijk vinden om met de vrijheid om te gaan bespreken we wat er nodig is om dit te leren.

De hal

De gemeenschapsruimte, “de grote hal”, mag ’s ochtends alleen gebruikt worden voor stille activiteiten, met maximaal geluidsniveau II. ’s Middags kan deze ruimte ook worden benut voor spelen en creatieve activiteiten.

Belangrijkste werkafspraken

De belangrijkste werkafspraken, die overal in de school geldt, luidt:
‘houd rekening met elkaar’.

Dalton aspecten	
vrijheid/verantwoordelijkheid	De vrijheid om zelf de werkplek te bepalen. De verantwoordelijkheid om zijn werk te maken en dus om een gunstige werkplek te kiezen, ligt in principe bij het kind.
zelfstandigheid	Bij het maken van deze keuze moet het kind aanvankelijk met de leerkracht overleggen, maar uiteindelijk maakt het deze keuze zelfstandig.
samenwerking	“houd rekening met elkaar” is één van de belangrijkste aspecten van het samenwerken

---

---

13. Zorg voor de klas, school en schoolomgeving

Verantwoordelijkheid dragen door kinderen, betekent ook dat zij zorg leren hebben voor hun fysieke omgeving: de klas, de school als geheel en het terrein om de school heen.

Klusjesbord

In groep 1, 2 en 3 werken we met een klusjesbord. Op dit bord staan de dagelijkse klusjes gevisualiseerd. Aan het eind van de dag doen de kinderen samen met hun maatje een klusje zoals: de klas vegen, planten water geven, bord schoonvegen, stoelen op tafel zetten, aanrecht schoonmaken, tafels schoonmaken, rommel opruimen, raam dichtdraaien.

Dagritme

De hulpjes zitten in de kring naast de leerkracht, helpen bij het uitdelen van de werkjes, zetten de bakken met eten en drinken klaar en ook de bakken met de gymtassen voor de gymlessen. Zij helpen het buiten materiaal klaar te zetten en mogen daarna als eerste kiezen. Bij het opruimen mogen zij de bel luiden: vijf minuten ervoor en op het tijdstip van opruimen. Aan het eind van de dag zetten zij de magneten bij de twee volgende hulpjes en plakken een sticker op de kalender.

Hulpjes / klassendienst

In groep 3 t/m 8 hebben de kinderen om de beurt een taak om de leerkracht te assisteren bij allerlei dagelijkse zaken (boodschapjes binnen de school, prullenbakken tijdens eten en drinken klaarzetten, boeken en schriften uitdelen e.d.) maar ook om, in beperkte mate, te helpen opruimen en schoonmaken van het lokaal.

In de school

In de school zijn schoolregels van kracht, waarin ook het netjes houden van de algemene ruimte (hal) is opgenomen. Wij zullen de kinderen erop aanspreken dat ook zij verantwoordelijk zijn voor hun werkomgeving.

Om de school

De kinderen zullen op gezette tijden onder leiding van de leerkracht meehelpen in de tuin bij het lokaal. Bij elk lokaal hoort een stukje tuin, gescheiden door een haag.

<i>Dalton aspecten</i>	
<i>vrijheid/verantwoordelijkheid</i>	Al deze activiteiten zijn gericht op het stimuleren van het verantwoordelijkheidsgevoel.
<i>zelfstandigheid</i>	Alle activiteiten bevorderen de zelfstandigheid.
<i>samenwerking</i>	De hier genoemde activiteiten vinden allemaal in groepjes plaats zodat er altijd "werkoverleg" nodig zal zijn.

---

14. Informatie en rapportage

Dat onze school een Daltonschool is, dragen we uit naar ouders en kinderen, maar bijvoorbeeld ook naar invalleerkrachten.

Voor informatie naar buiten maken we onder andere gebruik van de volgende middelen:

- het wekelijkse, digitale informatiebulletin op maandag (de 'Tweeter')
- informatieavonden van de groepen (begin schooljaar)
- voorlichting aan aspirant-ouders
- jaarlijkse avond (lezing) over een bepaald onderwerp
- open dagen
- de schoolwiki
- het schoolplan
- de website
- social media (facebook, twitter)
- jaarverslag naar ouders

De ontwikkeling van kinderen wordt d.m.v. de volgende zaken gerapporteerd aan de ouders:

- tijdens (reguliere) gesprekken
- tijdens contactavonden (10-minutengesprekken)
- in het rapport van de kinderen (2x per jaar)

We streven naar de invoering van ouder-kind gesprekken waarbij nadrukkelijk de driehoek ouder-kind-school wordt aangesproken. De invoering hiervan zal in het schooljaar 2017-2018 ingevoerd worden. In de eerste instantie in de bovenbouw.

Het is ook belangrijk om de kinderen regelmatig te herinneren aan het hoe, maar ook het waarom van de werkwijze op onze school. Het meest geëigende moment daarvoor is het begin van het schooljaar, maar daarnaast zal de groepsleerkracht voortdurend, bijvoorbeeld tijdens de evaluatie van het taakwerken, de Daltonprincipes onder de aandacht van de kinderen brengen.

Informatie Daltononderwijs vanuit de kinderen

We streven ernaar ons Daltononderwijs zo duidelijk te hebben vormgegeven dat de kinderen goed kunnen verwoorden wat Dalton voor hen inhoudt. Een hulpmiddel hierbij zijn de foto-borden in de kleine en de grote hal.

---

15. Ontwikkelingen

In de versie van dit Daltonplan die nu voor u ligt, wordt de stand van zaken beschreven. Dit punt is de start voor de ontwikkelingen in de komende jaren, waarin we ons Daltononderwijs verder vorm en inhoud willen geven.

Ontwikkelpunten voor de komende tijd zijn:

Op onderwijsinhoudelijk gebied:

- de leerlijn voor zelfstandig- en samenwerkend leren verder vorm geven.
- Uitwerking, implementatie en evaluatie van de ik-doelen.
- uitbreiden van keuzewerk
- verder ontwikkelen van de weektaak
- omgaan met verschillen / differentiatie
- werken met registratieborden verder vormgeven
- doorgaande lijn versterken
- zelfsturend leren vormgeven
- vormen van coöperatief/samenwerkend leren evalueren / verder invoeren
- klassenconsultatie borgen
- Jaarlijkse info-avond over Dalton onderwerp
- Ontwikkeling 'vacaturemuur'; groepsoverstijgende samenwerk-opdrachten.

Op scholingsgebied

- Eigen studiedagen inplannen
- Dalton scholing voor leerkrachten: alle leerkrachten een Daltoncertificaat. Dalton geschoolde directeur.
- Bijwonen regionale en landelijke Dalton bijeenkomsten

---

16. Bijlagen

---

1. Dalton spreuken voor het aanleren en onthouden van de afspraken:

Als ik ergens mee stop, ruim ik het natuurlijk zelf op.

Als ik de oplossing niet vind, vraag ik het aan een ander kind.

Ik werk rustig en stil, dus geen geren en geen gegil.

Ik maak een plan en kijk of het kan.

Wil ik meedoen aan een spel, regel ik dat zelf wel.

Algemene Daltonspreuk:

'Alles wat kinderen zelf kunnen, moeten wij niet willen doen'.

2. Dag- / weektaken van groep 3 t/m 8
3. Ik-doelen de Horst